

ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور
سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان یزد

مطالعات آمایش

استان یزد

(جمع بندی تحلیل هم پیوندی ها)

ویرایش نخست-مقدماتی

(غیر قابل استناد)

۱-۱- تحلیل پیوندهای بین سکونتگاهی

۱-۱-۱ پیوندهای فیزیکی و شبکه حمل و نقل

شبکه‌های ارتباطی استان یزد به دلیل موقعیت ویژه و استراتژیک جغرافیایی و قرارگیری آن در مرکز کشور در زمره مهم‌ترین شبکه‌های ارتباطی کشور محسوب می‌شود. نقش ملی و فراملی استان به دلیل قرارگیری در مسیر کریدور بین‌المللی شمالی - جنوبی کشور و تقاطع راه‌های شمالی - جنوبی و شرقی - غربی کشور، تنها ۵ راه ریلی کشور، وجود صنایع بزرگ و پتانسیل‌های معدنی ویژه و نیز جهانی شدن بسیار حساس و تعیین کننده است. استان یزد با قرارگیری در مسیر مهم‌ترین محورهای ارتباطی شمال به جنوب و با داشتن کم‌ترین عوارض طبیعی، جایگاه ویژه‌ای در بحث شبکه فراملی یافته که با ارتقاء شبکه‌های موجود تقویت خواهد شد. از کالاهای عمده خارج شده از استان از طریق حمل و نقل جاده‌ای می‌توان به مواد معدنی شامل انواع کانی‌های فلزی و غیرفلزی، محصولات صنعتی شامل انواع کاشی و سرامیک و بلوک اشاره کرد. از سوی دیگر عمده‌ترین کالاهای واردشده به استان را نیز مواد اولیه صنایع، مواد غذایی و تولیدی کشاورزی، موادشیمیایی و نیز ماشین‌آلات خطوط تولیدی تشکیل می‌دهند. محورهای اصلی حمل و نقلی کشور که از استان یزد عبور می‌کنند، شامل موارد زیر است:

کریدور شمال-جنوب بر محور اصلی عبوری از استان (مهریز- یزد- اردکان) منطبق می‌باشد، به عبارت دیگر این محور جزیی از کریدور اصلی شمال و جنوب به شمار می‌رود که موقعیت ویژه و برتر حمل و نقلی را برای استان فراهم آورده است. از طرف دیگر محور مهریز، یزد، اردکان بخشی از شبکه‌های بزرگراهی AH_2 و AH_7 آسیایی را تشکیل می‌دهد. مسیر AH_2 که از دنپلسار در اندونزی آغاز و پس از گذار از اقیانوس هند وارد ایران شده و در مرز خسروی به شبکه ارتباطی اسکو می‌پیوندد. این مسیر در ایران از زاهدان آغاز شده و از شهرهای کرمان، یزد، نایین، قم، سلفچگان و همدان عبور کرده و به مرز خسروی ختم می‌شود. مسیر AH_7 نیز از مرز اینچه‌برون، وارد ایران شده و پس از عبور از ساری، سمنان، یزد و انار به بندرعباس ختم می‌شود. طول مجموع راه‌ها در استان یزد در سال ۱۳۹۵، ۴۹۹۰ کیلومتر می‌باشد.

بیش‌ترین افزایش طول راه در استان یزد مربوط به بزرگراه‌ها بوده که با افزایشی معادل ۴۳۴ کیلومتر در سال ۱۳۹۵ روبرو بوده است. استان یزد در سال ۱۳۹۵ معادل ۳/۲ درصد از کل راه‌های اصلی و فرعی تحت پوشش وزارت راه و ترابری در کل کشور را دارا بوده که در وسعت ۷۳ هزار کیلومتری آن پراکنده می‌باشد. با توجه به این که این وسعت در حدود ۴/۵ درصد از مساحت کل کشور را تشکیل می‌دهد، تراکم کم راه‌ها در استان به نسبت کل کشور را نشان می‌دهد. به طور کلی استان یزد به لحاظ برخورداری از انواع راه‌های تحت پوشش وزارت راه و

ترابری رتبه نوزدهم، از لحاظ داشتن بزرگراه در رتبه هشت، راه‌های اصلی در رتبه چهاردهم و راه فرعی در رتبه پانزدهم می‌باشد. این استان همچنین به لحاظ دارا بودن راه‌های روستایی، دارای رتبه ۲۳ در کل کشور می‌باشد. با توجه به موقعیت خاص جغرافیایی استان مبنی بر استقرار آن در مرکز جغرافیایی کشور، جهانی شدن یزد، احداث راه آهن اقلید- یزد، ارتباط آن با راه‌آهن کرمان- زاهدان، یزد- طبس- مشهد، بافق به بندرعباس و یزد- اصفهان و یزد- قم- تهران، ۴/۲ درصد بار خالص حمل شده شبکه ریلی کشور از استان یزد عبور می‌کند. این وضعیت نقش و جایگاه ترانزیتی حمل و نقل ریلی استان یزد را در سطح کشور و ارتباط آن با بنادر صادراتی و وارداتی با اولویت بندرعباس از یک طرف و امکان دسترسی آن به استان‌های شمال شرقی، تهران و نیز استان‌های شمال غربی کشور، نمایان می‌کند.

به لحاظ زیرساختی، در حال حاضر این استان دارای ۵۴/۵ کیلومتر ریل دوخطه است و ۱۵۸ کیلومتر نیز در مسیر ارزنگ- بافق در حال اجرا است.

با توجه به ویژگی‌های شبکه ریلی و جاده‌ای، استان یزد قادر خواهد بود با ارائه خدمات ترکیبی ریلی و جاده‌ای با توجه به مزایای اقتصادی و ایمنی این سیستم حمل و نقل که درصد خسارت پایین‌تری نسبت به سایر طرق حمل و نقل دارا است، به عنوان یکی از بازوهای اصلی ترانزیت در کشور، به ویژه در برقراری ارتباط بندرعباس با مناطق شمالی و سایر کشورهای همسایه، مطرح گردد. مجموع طول خطوط راه آهن استان نیز از ۳۵/۲ کیلومتر در سال ۱۳۷۵ به ۸۹۹ کیلومتر در سال ۱۳۹۵ افزایش پیدا کرده است. سهم استان از خطوط ریلی کل کشور در سال ۱۳۹۵ به ۶/۷ درصد رسیده است.

در حال حاضر فرودگاه بین‌المللی یزد جواب‌گوی پروازهای داخلی و خارجی است. این فرودگان در سال گذشته توانسته است با ۶۰۰۰ پرواز داخلی و ۳۰۶ پرواز خارجی، زمینه هم‌پیوندی بین استان‌های کشور و نیز خارج از کشور را فراهم نماید.

حمل و نقل جاده‌ای در سال ۱۳۹۵ با جابجایی ۱۰۶۱۹۶۱ نفر مسافر از مبدا استان، بیش‌ترین سهم در جابجایی مسافر را در استان داشته است، به نحوی که ۴۶/۷ درصد از مسافران جابجا شده توسط سیستم جاده‌ای سفر خود را انجام داده‌اند. پس از حمل و نقل جاده‌ای، سیستم حمل و نقل هوایی با جابجایی ۷۰۴۴۰۲ نفر مسافر جابجایی ۳۱ درصد از کل مسافران را برعهده داشته است. همچنین سیستم حمل و نقل ریلی با ۵۰۲۴۹۴ نفر مسافر، ۲۲/۱ درصد از کل مسافران را جابجا نموده است. از لحاظ جابجایی بار نیز، سهم عمده جابجایی بار توسط سیستم حمل و نقل جاده‌ای بوده که بار حمل شده توسط این سیستم با ۲۹۳۲۰ هزار تن معادل ۶۷/۱ درصد از کل بار حمل شده از استان را به خود اختصاص می‌دهد. در رتبه بعدی، حمل بار توسط سیستم ریلی با ۱۴۳۸۳ هزار تن بوده که در حدود ۳۲/۹ درصد از کل بار حمل شده را به خود اختصاص می‌دهد. خطوط هوایی نیز با حمل ۴/۵ هزار تن سهم بسیار ناچیزی در حمل بار را به خود اختصاص می‌دهد.

جدول ۱: مقدار بار حمل شده از استان: ۱۳۹۵ (هزار تن)

درصد	جمع	میزان بار		طبقات
		خروجی	درون استانی - ورودی	
۶۷,۱	۲۹۳۲۰,۲	۱۸۳۱۹,۶	۱۱۰۰۰,۶	جاده‌ای
۳۲,۹	۱۴۳۸۳	۱۴۳۸۳		ریلی*
۰,۰۱	۴,۵	۲,۱	۲,۴	هوایی
۱۰۰,۰	۴۳۷۰۷,۷	-	-	مجموع

* میزان بار خالص محاسبه شده است.

منبع: سالنامه آماری استان یزد، ۱۳۹۵

۱-۱-۲- پیوندهای اقتصادی

پیوندهای اقتصادی برآیند جریان تولید و حرکت کالا و سرمایه است. بدین منظور از منظر کلان، استان یزد از چهار فرصت مهم در تقویت پیوندهای اقتصادی برخوردار است. این چهار حوزه عمده عبارتند از عرصه فعالیت‌های صنعتی، عرصه خدمات گردشگری، عرصه شبکه حمل و نقلی و عرصه فعالیت‌های معدنی.

استان یزد در عرصه‌های عمده تولیدی خدماتی خود در حوزه فعالیت گردشگری از پتانسیل درونی بالایی (ثبت) یزد به عنوان شهر جهانی، وجود منابع اکوتوریسم، یکی از استان‌های مثلث طلایی گردشگری برخوردار است و در صورت تقویت زیرساخت‌های مورد نیاز دارای توان کافی برای ایفای نقش فراملی، ملی و منطقه‌ای می‌باشد. یکی دیگر از عرصه‌های قابلیت‌دار استان به منظور تقویت پیوندهای اقتصادی، عرصه فراگیر شبکه حمل و نقلی است. استان یزد با موقعیت قرارگیری در مرکز کشور به صورت ریلی و جاده ارتباط دهنده مناطق شمالی، شمال غرب و شرق کشور با عمده‌ترین بندر صادراتی کشور و قطب‌های اصلی کانی‌های با ارزش فلزی و غیر فلزی است. بر این اساس، این شبکه امکان قابل ملاحظه‌ای در ترانزیت بار و مسافر دارد و عامل مهمی در ایجاد پیوندهای اقتصادی با نقش فراملی و ملی برای استان یزد می‌باشد.

استان یزد به عنوان تنها تولیدکننده فولاد در منطقه هشت آمایش کشور، می‌تواند نقش پشتیبانی فعالیت‌های استان‌های این منطقه را در حوزه ساخت و ساز ایفا نماید. به علاوه با توجه به وجود معادن غنی کانی‌های فلزی و غیر فلزی، امکان توسعه این صنعت و سایر صنایع پرآبخواه در استان‌های سیستان و بلوچستان و هرمزگان نیز وجود دارد.

در سال ۱۳۹۵، استان هرمزگان با رتبه اول و استان خوزستان با رتبه دوم، عمده‌ترین استان‌های مقصد در کالاهای حمل شده از سوی سیستم جاده‌ای بوده‌اند.

عمده‌ترین استان‌هایی که کالا به استان یزد فرستادند، شامل استان‌های کرمان، هرمزگان، فارس، تهران و اصفهان بوده است. استان یزد در سال ۱۳۹۵ بالغ بر ۸۷۹۰ هزار تن کالا از سایر استان‌ها دریافت داشته است.

جدول ۲: مبادلات کالایی استان‌های کشور: ۱۳۹۵

میزان کالا (هزار تن)	نام استان	میزان کالا (هزار تن)	نام استان
۲۰۶	بوشهر	۴۰۰۷	هرمزگان
۲۰۵	آذربایجان غربی	۲۸۳۹	خوزستان
۱۷۹	چهارمحال و بختیاری	۲۲۱۱	یزد
۱۷۵	مرکزی	۲۱۶۲	اصفهان
۱۶۶	قم	۱۲۹۵	فارس
۱۶۰	قزوین	۱۲۶۳	کرمان
۱۴۱	همدان	۱۱۲۹	تهران
۱۳۲	کردستان	۷۵۲	خراسان رضوی
۱۳۰	گلستان	۵۸۸	کرمانشاه
۱۲۲	سمنان	۴۳۹	سیستان و بلوچستان
۱۰۳	زنجان	۳۹۵	آذربایجان شرقی
۹۳	لرستان	۳۴۳	خراسان جنوبی
۸۶	کهگیلویه و بویراحمد	۳۱۶	گیلان
۶۳	خراسان شمالی	۲۹۷	البرز
۴۵	اردبیل	۲۸۲	مازندران
		۲۰۷	ایلام

ماخذ: گزارش آماری سال ۱۳۹۵ گمرک جمهوری اسلامی ایران

علاوه بر این استان یزد یکی از کانون‌های عمده فعالیت‌های معدنی کشور به شمار می‌رود که در وضع موجود، تأمین کننده مواد اولیه معدنی صنایع عمده کشور به ویژه فولاد می‌باشد. این ارتباط اگرچه در گذشته به صورت یکطرفه بوده اما، در سال ۱۳۹۵ استان یزد به دلیل تولید صنایع معدنی به ویژه صنایع فولاد در حوزه صادرات این کالاها می‌تواند ایفای نقش نماید (فولاد ارفع، فولاد یزد و ...).

استان یزد به عنوان یکی از استان‌های موفق در تولیدات گلخانه‌ای (با تولید بیش از ۴۱۰۰۰ تن)، این محصول را به استان‌های دارای گمرک صادراتی در شمال و غرب کشور فرستاده و از آن طریق به سایر کشورها صادر می‌نماید.

۱-۱-۳- پیوندهای جمعیتی

بر اساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵، طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵، تعداد ۶۰۲۸۱ نفر مهاجر از سایر استان‌ها به استان یزد وارد شده است. استان‌های فارس (۱۴/۲ درصد)، کرمان (۱۳/۳ درصد)، اصفهان (۱۱/۶ درصد)، تهران (۹/۶ درصد)، سیستان و بلوچستان (۹/۴ درصد)، خوزستان (۹/۴ درصد)، خراسان رضوی (۵/۴ درصد) و هرمزگان (۴/۳ درصد)، بیش‌ترین سهم مهاجر وارد شده به استان یزد را داشته‌اند. طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ تعداد ۲۳۵۳۵ نفر از استان یزد به سایر استان‌ها مهاجرت کرده‌اند. استان‌های تهران (۱۹ درصد)، فارس (۱۲/۱ درصد)، اصفهان (۱۱/۹ درصد)، کرمان (۱۰/۶ درصد)، خراسان رضوی (۸/۳ درصد)، البرز (۶ درصد) و هرمزگان (۴/۶ درصد) بیش‌ترین مقصد این مهاجرین بوده است. همچنین بین سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵، تعداد ۱۸۰۳ نفر از خارج کشور به استان یزد مهاجرت کرده‌اند که ۸۲ درصد از آن‌ها از کشور افغانستان بوده‌اند.

بررسی مهاجرت‌های درون استانی نشان داده است که شهرستان‌های یزد، تفت، میبد و اردکان، بیش‌ترین تعداد مهاجران را به خود جذب کرده‌اند. محور یزد - اردکان همچنان به عنوان اصلی‌ترین عرصه بارگذاری جمعیتی در سطح استان به شمار می‌رود. از طرف دیگر، مهاجرت‌های درون استانی غالباً از روستاها به سوی شهرها و از شهرها به سوی مرکز استان انجام می‌پذیرفته است.

۱-۱-۴- پیوندهای اجتماعی و فرهنگی

از بارزترین توانمندی‌های اجتماعی استان، عدم وجود تنازعات و تمایزات قومی و مذهبی و همگرایی عمومی در استان است که می‌تواند به عنوان عاملی فراگیر، تعادل‌های اجتماعی و زمینه‌سازی برای رشد اقتصادی و توسعه یکپارچه استان را تقویت و پایداری آن را فزونی بخشد و از برخی واگرایی‌های محلی و ناحیه‌ای در استان جلوگیری نماید. این موضوع چنان است که همزیستی ادیان اعم از زرتشتی، یهودی و ... و نیز همزیستی‌های مذهبی (حضور شیعیان و سنی‌ها در کنار هم و پذیرش آن‌ها) جز ویژگی‌های رفتاری استان یزد محسوب می‌گردد.

پیوندهای اجتماعی درون استانی، منطقه‌ای، ملی و فراملی ساکنان استان با جوامع همجوار و برون‌مرزی و جایگاه استان به مثابه عرصه‌ای مرکزی در ارتباطات ملی و فراملی و وجود زمینه‌های مناسب و مساعد برای تقویت و تحکیم ارتباطات اجتماعی و فرهنگی و داد و ستدهای گسترده و فراگیر در این بخش‌ها، نمایان‌کننده استعدادها و امکانات پرتوان استان برای تنظیم، تدوین و برنامه‌ریزی برای توسعه و بارور نمودن افرون‌تر پیوندهای اجتماعی و برنامه‌ریزی توسعه در پرتو این پیوندها است. این موضوع در سال‌های اخیر با توجه به تبدیل استان به عنوان قطب درمانی کشور به ویژه برای مناطق جنوبی و جنوب شرقی، موضوعیت بیش‌تری یافته است. علاوه بر آن،

استان در سال‌های پیش رو، توریسم درمانی را برای تداوم آرایه خدمات درمانی در دستور کار دارد که تقویت کننده پیوندهای استانی در منطقه هشت و فراتر از آن خواهد بود.

وجود نهادهای پرشمار و گسترده خیریه‌ای و حمایتی به عنوان نمادی اجتماعی از فرهنگ سنتی و رفتارهای مدنی جامعه یزد، زمینه و ابزار ارزشمندی است که می‌تواند ضمن تقویت سرمایه اجتماعی و پیوندهای اجتماعی مردم استان در توسعه تولید و کسب و کار، تأمین اجتماعی بخش‌هایی از جمعیت و پیشگیری از بروز آسیب‌های اجتماعی بیش از پیش موثر واقع افتد.

ویژگی‌های جامعه یزد و ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی دیرین آن، موجبات استحکام ساختار فرهنگی را فراهم ساخته است. بنابراین توانمندی پیوندهای فرهنگی منطقه را می‌توان در عناصر و عوامل شکل دهنده فرهنگ آن، مثل همبستگی و پیوستگی سنتی مردم، مشارکت‌های مردمی، بردباری و تلاش و پشتکاری و حفظ ارزش‌ها جستجو نمود.

۱-۱-۵- پیوندهای خدماتی

استان یزد در زمینه فعالیت‌های مختلف خدماتی از مزیت نسبی و تخصص لازم برخوردار است. پیوندهای درمانی و حمل و نقلی استان از مهم‌ترین بخش‌های قابل اعتنا در تقویت پیوندهای خدماتی می‌باشد. برخورداری از شبکه ریلی و گسترش آن در جهات شرقی و شمالی، وجود بزرگراه‌ها و جاده‌های اصلی ارتباطی در افزایش و تقویت پیوندهای خدماتی استان نقش تعیین کننده‌ای دارد. به طور خلاصه استان یزد از زیرساخت فیزیکی مناسبی برای توسعه بخش خدمات برخوردار است اما، به دلیل ضعف در شکل‌دهی به ساختار خدمات پشتیبانی استان در حوزه‌های مختلف، تنها با جریان‌های گذاری خدماتی روبرو است. بنابراین، تنوع بخشیدن به فعالیت‌های خدماتی به ویژه در حوزه بازرگانی و گردشگری، می‌تواند در شکل‌دهی به پیوندهای خدماتی تأثیر بزرگی بگذارد. بر این اساس، ایجاد بندر خشک در استان، تقویت و توسعه فعالیت‌های مرتبط با حمل و نقل جاده‌ای، توسعه فعالیت‌های مرتبط با گردشگری در سال‌های اخیر عملیاتی شده است و این موضوع می‌تواند به عنوان یکی از نقاط پیوند دهنده در منطقه و فرا منطقه باشد.

توانمندی پیوندهای خدماتی بخشی از توانمندی پیوندهای اقتصادی است. بخش خدمات استان بستر اصلی شکل‌گیری راهبرد جهش صادراتی استان و عامل پیوندهای بیرونی استان است. بر این اساس، توسعه مبادلات بازرگانی استان با رویکرد فراملی و منطقه‌ای، قابلیت توسعه و ساماندهی دارد. ایجاد شرکت تعاونی پیشگامان کویر با عملکرد منطقه‌ای، ملی و حتی فراملی در حوزه‌های ارتباطات و فن آوری اطلاعات باعث تقویت پیوندهای اقتصادی و خدماتی استان یزد با سایر استان‌ها به ویژه استان‌های منطقه هشت شده است.

۱-۱-۶- پیوندهای تکنولوژیکی

استان یزد به عنوان یکی از پنج استان دارای منطقه ویژه علم و فن آوری است. همچنین، این استان با دارا بودن رتبه دوم نسبت نخبگان به جمعیت، رتبه دوم توسعه انسانی، رتبه دوم در نسبت دانشجو به جمعیت، رتبه دوم در معدن، رتبه سوم تعداد شرکت‌های دانش بنیان، رتبه سوم در گردشگری، رتبه سوم در زمینه سهولت کسب و کار، رتبه چهارم در صنعت، رتبه چهارم در توسعه فن آوری اطلاعات و ارتباطات و نیز وجود دومین پارک علم و فن آوری در کشور با دارا بودن شرکت‌های دانش بنیان به غیر از انجام فعالیت‌های پژوهشی در سطح استان، در سایر استان‌های منطقه هشت و نیز استان‌های سایر مناطق، اقدامات علمی مناسبی را انجام داده است. از طرفی وجود منطقه ویژه در این استان می‌تواند به عنوان تقویت کننده تبادلات علمی برای اجرای فعالیت‌ها و پروژه‌های مرتبط با موضوع در این منطقه باشد. بنابراین با توجه به زیرساخت‌های موجود، توان پیوندهای تکنولوژیکی استان در جهت اجرای طرح‌ها و پروژه‌های برنامه‌ریزی شده، روندی مثبت و رو به رشد خواهد بود. وجود شرکت پیشگامان کویر یزد نیز (به عنوان یکی از بزرگترین تعاونی‌های کشور) می‌تواند روند تبادلات علمی، اقتصادی و خدماتی را به ویژه در حوزه‌های مرتبط با فن آوری اطلاعات و ارتباطات روزافزون نماید.

۱-۱-۷- تشخیص پیوند غالب

استان یزد دارای چهار منبع عمده پیوند اقتصادی با خارج از استان است. در حوزه صنعت، پتانسیل‌های معدنی استان در وضع موجود از دو کارکرد تولیدی در استان برخوردار است. در گام نخست، عمده تولید معدنی استان جهت فراوری به سایر استان‌های صنعتی کشور و همچنین خارج از کشور صادر می‌گردد. فراوری اولیه کانی‌های فلزی در قالب گندله‌سازی در استان در حال انجام می‌باشد که نقطه پیوند جدی‌تری با صنعت فولاد کشور برقرار شده است. در زمینه کانی‌های غیرفلزی، استان از طریق تولید محصولات سرامیکی نقش عمده‌ای در تأمین نیازهای صنعت ساختمان و سازهای صادراتی ایفا می‌کند.

بعد دیگر پیوند استان یزد شبکه حمل و نقل زمینی و ریلی استان است که بنادر صادراتی جنوبی کشور (بندرعباس) را به نواحی صنعتی کشور در مرکز و شمال غرب ایران متصل می‌سازد. علاوه بر این خط آهن شرقی کشور با عبور از استان یزد، عامل پیوند این مناطق با سواحل جنوبی در استان هرمزگان و استان فارس و مناطق جنوب غرب کشور می‌باشد. زیرساخت‌های ریلی مناسب زمینه کاربرد متنوع در شبکه حمل و نقلی را برای استان یزد فراهم آورده است. شبکه ریلی یکی از عناصر کلیدی پیوند استان یزد با سایر مناطق کشور را دارد. شبکه حمل و نقل زمینی استان نیز با برخورداری از شبکه بزرگراهی، نقشی فعال در جابجایی بار و مسافر ایفا می‌کند.

یکی دیگر از پیوندهای استان یزد با سایر استان‌ها، پیوند در حوزه صنایع دستی به ویژه زیورآلات و نساجی سنتی است. شهر یزد به عنوان شهر ملی نساجی سنتی و میبد به عنوان شهر ملی زیلو می‌تواند باعث تقویت تعاملات منطقه‌ای گردد. همچنین زیورآلات تولید در استان یزد، جزء محصولات پرترفدار در بین ساکنان استان‌های هم جوار می‌باشد.

یکی دیگر از حوزه‌های غالب پیوند استان یزد، ارائه خدمات برتر در حوزه بهداشت و درمان است. استان یزد با تخصص‌یابی در درمان بیماری‌های قلب و ناباروری از یک مزیت مستقل خدماتی و علمی برخوردار شده است. پیشتازی در ارائه این خدمات، زمینه جذب سرمایه‌گذاری‌های جدید را امکان پذیرتر می‌سازد. به علاوه نکته عمده این نوع پیوند، جهت‌گیری درونی در توسعه اقتصادی استان است. به عبارت دیگر استان یزد به عنوان یک قطب درمانی مورد توجه سایر مناطق استان مورد ارجاع قرار می‌گیرد و از قابلیت مرکزیت ارائه خدمات برخوردار است. یکی دیگر از عوامل پیوند استان یزد، توانمندی‌های گردشگری استان است که جاذبه‌های سنتی معماری یزد و صنایع سفال آن از جاذبه‌های مطرح استان یزد در ایجاد فرصت‌های گردشگری ملی می‌باشد. سایر جاذبه‌ها در کنار شهرت این عناصر ممتاز قابلیت طرح و معرفی دارد. علاوه بر این استان یزد به دلیل مرکزیت مذهبی برای اقلیت زرتشتی مورد توجه این قشر از هموطنان و پیروان این آیین در سراسر جهان به ویژه کشور هند می‌باشد. از دیگر پیوندهای استان یزد با استان‌های منطقه و حتی فرامنطقه، بحث انتقال آب از دریای عمان به ۱۹ استان کشور است که این امر نیز می‌تواند در تقویت تعاملات سایر مناطق با استان‌های منطقه هشت تأثیر گذار باشد.

